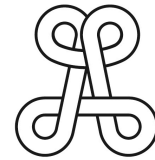

RIKTIG RESTAURERING AKERSHUS FOLLO

AKERSHUSMUSEET

Referat fra WS 10, del 2.
Malerarbeider
11 mai 2012, Follo Museum

Drøbak, 2 juni 2012.

På del 1 av kurset malerarbeider den 20 april, hadde vi teori og praksis med nødvendige grunnarbeider før maling. Tema ble grundig gjennomgått i praksis og det var mange spørsmål fra deltagerne og forklarende svar fra malermester Ole Andreas Klaveness, og i løpet av ettermiddagen ble hele "Korsegården" børstet, skrapet og vasket. Sopp og algedreper ble påsprøytet senere, etter at huset var tørt.

Del 2 av kurset den 11 mai, var i en regnfull periode og alle veggene ble på forhånd tildekket med presenninger, slik at grunnlaget for malingen var tørt.

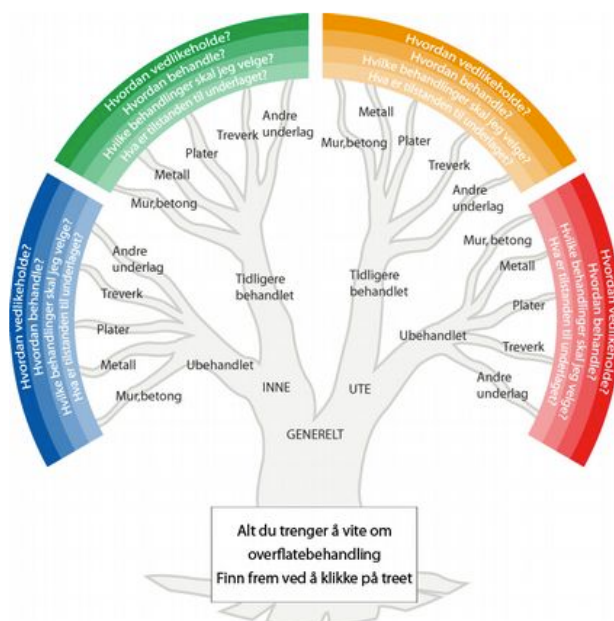
Malerorganisasjonene har laget en webbasert plansje, IRIS-normen, som et tre med mange grener, hvor man kan lett kan finne fram for å få råd om grunn- og malerarbeider, og som tar

for seg alle aspekter av faget overflatebehandling på landbaserte bygg og konstruksjoner:

<http://www.irisnormen.no/> .

Dette er et meget nyttig verktøy å bruke før man setter i gang med en malerprosess, ute eller inne, nytt eller gammelt.

www.irisnormen.no

Ole Andreas startet dagen med en oppsummering av hva som ble gjort på dag 1. Med en gjennomgang trinn for trinn. Han hadde videre en gjennomgang av hva linolje er, hvordan linoljemalingen er sammensatt og videre hvordan forskjellige pigmenter kjemisk kan påvirke tørkeprosessen. Zinkhvitt, som kan brukes som et pigment mot svertesopp, vil for eksempel aksellerere tørkeprosessen. Han snakket også om andre malingsystemer som alkydolje- og

akrylmaling. De forskjellige malingtypene har forskjellige bindemidler og forskjellig tørrstoffinnhold. Linoljemaling har 98% tørrstoff, dvs. at den våte malingfilmen er tilnærmet lik den tørre. Hos alkydoljemalinger tørrstoffinnholdet ca 60%, dvs at tykkelsen på den våte malingsfilmen tørker inn til nesten det halve. Hos akrylmalinger er tørrstoffandelen ca 30-40%, og tørr tykkelse er tilsvarende liten i forhold til våt påført maling. Forskjellige malinger må derfor påføres med forskjellig tykkelse for at resultatet skal bli bra.

Fakta om linolje: <http://no.wikipedia.org/wiki/Linolje>

Fakta om linoljemaling: <http://www.moretyri.no/Linomal/linomal.html>

Brannfare!

Husk at oksyderende oljer som linolje, gjennom oksydasjonsprosessen kan lage varmegang og selvantenne. Dette kan oppstå i sammenrullede filler og filler lagt i plastposer. Brenn fillene etter bruk, tørk dem utbrettet og luftig eller legg dem i vann!!

Fargen på malingen til veggen vi hadde fått var lysere enn bestilt. Vi fikk dermed en fin

mulighet til å lære om brekking av fargen til den ønskede fargen.

Fargelære og hvordan farger påvirker hverandre er som et eget fag innen malerfaget. Skal fargen være lysere, mørkere, varmere? Skal vi for eksempel ha i hvit, gul, rød eller svart farge for å komme til den rette fargen? Med mye kunnskap og erfaring blandet Ole Andreas den riktige fargen ved bruk av litt brunfarge og litt rødfarge.

Deretter hadde vi en gjennomgang av forskjellig malerpensler og hvordan disse skal brukes. På veggene brukte

vi en litt stor oval pensel og en halvstor radiatorpensel mot vinduer og vannbrett. Det er praktisk å bruke disse penslene samtidig og det er også nødvendig med en bomullsfille i baklomma. Det er viktig at ikke penselen dyppes mer enn en cm ned i malingen. Det er også viktig å stryke av maling som trekker opp i penselbusten på spannkanten, slik at den ikke får renne ned på skaftet.

Hold kosten ren under malingsarbeidene. Det gir et bedre resultat på malerarbeidet og er også et uttrykk for orden og ryddighet. Linoljemalingen til grunningsstrøket ble tynnet med 20%

White Spirit. Det er også en mulighet å varme opp grunningen i vannbad til ca 60 grader (begynner å ryke). Malingen blir da veldig tynn og egner seg svært godt for bart treverk. Det er viktig at linoljemaling som har god dekkevne strykes godt ut, slik at hvert lag blir tynne. Malingstypen tørker langsomt, og bruker 1-3 døgn på tørkingen, avhengig av temperatur og fuktighet. Ved for tykt påførte strøk, vil det danne seg en tørr hinne utenpå våt maling, som kan sige som poser og gi veggen et meget stygt utseende.

Underveis i påføringen av grunningen ble det praktiske demonstrasjoner på penselbevegelser og malerteknikker. Vi malte på grov tømmermannspanel og det er da mest rasjonelt å begynne med underliggeren og kantene på overligger, for så å male overliggeren til slutt. På profilerte pløyde paneler som staff- og sveitserpaneler vil det være praktisk å male det profilerte feltet før man maler flaten mellom. Det er en viktig del av kurset at deltagerne lærer rasjonelle arbeidsmåter. Det gir fin rytme, god oversikt og god økonomi i arbeidet.

Vi fikk grunnet alle veggene i okerfarge og alle vannbrett over og under vinduene ble grunnet brune. Vinduene skal restaureres innendørs høsten 2012, og vil da få full overflatebehandling utvendig. Jernbeslag vil bli demontert, rensset, rustbeskyttet og malt.

Etter at malerarbeidet var avsluttet, ble det holdt et kurs i rengjøring av pensler og annet benyttet utstyr. Til rengjøringsarbeidet benyttet vi lavaromatisk White Spirit, som kan brukes mange ganger før den blir satt bort i et spann med lokk til bunnfelling. Etter noen dager kan man helle av den klarede øvre delen og bruke den til neste rengjøring. Bunnfallet kan man ha tilbake i malingspannet. På denne måten sparer man miljøet for giftig avfall og reduserer kostnader. Penslene ble skylt godt i flere rene WS-bad, helt til det ikke var mer farge igjen i penselen. Deretter ble penslene vasket godt i varmt grønnsåpevann, hensatt en stund og deretter skylt i varmt vann og slått tørre, før oppheng. Man kan evt. ha en strikk eller et papirkremmerhus rundt busten for å samle hårene. Grønnsåpe er alkalisk og vil også være med på å løse evt. malingsrester. På denne måten vil penslene ha lang levetid og det vil være hyggelig å møte utstyret neste gang! Rent og funksjonelt!

Vi fikk også tid til å lage komposisjonsmaling. Malingstypen har vært mye brukt, særlig på driftsbygninger og andre små bygninger på bygda. Malingen er billig, har svært god dekkevne og er

meget diffusjonsåpen. Fargen vil smitte, har lang holdbarhet, men kan etter noen år se litt utvasket ut på utsatte partier.

Se lenker:

<http://www.riksantikvaren.no/filestore/3.9.7overflatebehandling3.pdf>

<http://no.wikipedia.org/wiki/Komposisjonsmaling>

<http://www.youtube.com/watch?v=SuyrtADSb0Y>

Til tross for delvis regnvær på kursdagen kom vi fint igjennom dagsprogrammet og "Korsegården" fikk grunningsstrøket påført. Det ble servert varme boller og kaffe i ledige stunder, samt en nydelig varm lunsj som smakte godt i regnværet.

Deltagere: Helge Mørk, Thor-Egil Wiklem Jensen, Piet Jensen, Tommy Østby,
Martin Haug Nilsen, Geir Smedsrud og Ole Christian Wold.
Fra Akershusmuseet avd. Fetsund Lenser: Bjørn Sandbakken.
Fra Akershusmuseet avd. Asker Museum: Dag Basma og Arvid Drabløs Veisdal.
Fra Akershusmuseet: Berit Anderson.
Fra Follo Museums venner: Jan-Erik Holter.

Per-Willy Færgestad
Prosjektleder RRA
Mobil: 48073153